

قانون مجازات اسلامی در قلمرو قضائی ایران

جلد اول (کلیات - حدود - قصاص)

(ماده ۲۹۳ - ۱)

فهرست کلی عناوین

- ۱ - متن قانون مجازات اسلامی (ماده ۲۹۳ - ۱) مصوب ۱۳۷۰/۵/۸ مجلس شورای اسلامی و تأیید ۱۳۷۰/۹/۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام و قانون تمذید مدت اجرای آزمایشی به مدت ۱۰ سال مصوب ۱۳۷۵/۱۲/۱۲ مجلس شورای اسلامی و تأیید ۱۳۷۵/۱۲/۲۶ شورای محترم نگهبان. به انضمام اصلاحات و الحاقات موردی تاکنون.
- ۲ - درج بعضی از آیات الاحکام، احادیث، قواعد فقهی و نظریات فقهی که منشأ تصویب ماده مربوطه گردیده‌اند.
- ۳ - آراء هیأت عمومی دیوان عالی کشور، شعب دیوان عالی کشور و امضای در ذیل مواد مربوطه.
- ۴ - نظریات مشورتی اداره حقوقی قوه قضائیه و ... در ذیل مواد مربوطه.
- ۵ - مجموعه آزمونهای چهار گزینه‌ای در مراکز ذیل بطور کامل و بدون هیچگونه حذفی به صورت تفکیک ماده به ماده :

- ۱ - کارشناسی ارشد دانشگاهها و مؤسسات عالی کشور از سال ۱۳۷۱ تا اسفند ماه سال ۱۳۸۲
- ۲ - کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی از سال ۱۳۷۴ تا اردیبهشت ماه سال ۱۳۸۳
- ۳ - سردفتری اسناد رسمی از سال ۱۳۷۴ تا اسفند ماه سال ۱۳۸۲
- ۴ - استخدام قضات از سال ۱۳۷۶ تا شهریور ماه سال ۱۳۸۲ (در سالهای ۸۱ و ۸۳ آزمون پذیرفته است.)
- ۵ - وکالت دادگستری از سال ۱۳۷۲ تا مهر ماه سال ۱۳۸۳
- ۶ - مشاوران حقوقی از سال ۱۳۸۰ تا تیر ماه سال ۱۳۸۳

❖ در پاسخگونی آزمونها، جدیدترین تغییرات در قوانین و مصوبات
قانون مجازات اسلامی با دقت کامل مد نظر قرار گرفته است.
❖ ترتیب اندراج مطالب ذیل مواد، بر اساس معود تاریخ می‌باشد.

توجه :

ضیاء، کیوان، ۱۳۳۵ -

قانون مجازات اسلامی در قلمرو قضائی ایران / مؤلف کیوان ضیاء...

مشهد: ضیاء، ۱۳۸۳.

ج-

(دوره) 5 - 7 - ISBN: 964 - 93681

(ج. ۱) 3 - 8 - ISBN: 964 - 93681

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیپا.

۱. قانون کیفری -- ایران . ۲. حقوق جزا (فقه) . ۳. آیین دادرسی

جزایی -- ایران. الف. ایران. قوانین و احکام. ب. عنوان.

۳۴۵/۵۵

KMH ۳۷۹۴/۳/آ۵۲

ج ۱۳۸۳

۳۸۳ - ۳۸۲۴۸

کتابخانه ملی ایران

انتشارات ضیا

شابک (جلد ۱) : ۳-۸-۹۳۶۸۱-۹۶۴

شابک (دوره) : ۵-۷-۹۳۶۸۱-۹۶۴

عنوان : قانون مجازات اسلامی در قلمرو قضائی ایران

مؤلف : کیوان ضیاء

ناشر : انتشارات ضیاء

نوبت چاپ : اول، دی ماه ۱۳۸۳

امور هنری و

طراحی جلد : موسسه دلتا گرافیک - عبدا... کاویانی

چاپ : دقت

تیراژ : ۵۰۰۰ جلد

بها : ۶۵۰۰۰ ریال

حق طبع و نشر محفوظ است.

پیشگفتار

منت خدای را عزوجل، که طاعتش موجب قربت است و به شکر اندرش مزید نعمت، هر نفسی که فرو می رود بمد حیات است و چون بر می آید مفرح ذات، پس در هر نفسی دو نعمت موجود است و بر هر نعمتی شکری واجب

از دست و زبان که برآید	کز عهده شکرش بدر آید
بندد همان به که زتقصیر خویش	عذر به درگاه خدای آورد
ورنه سزاوار خداوندیش	کس نتواند که به جای آورد

باران رحمت بی حسابش همه را رسیده، و خوان نعمت بی دریغش همه جا کشیده، پرده ناموس بندگان به کنایه فاحش ندرد، و وظیفه روزی به خطای منکر نبرد.

«گلستان سعدی»

در سال ۱۳۷۱ شمسی، اولین آزمون کارشناسی ارشد حقوق قضائی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور، بصورت چهار گزینه ای (تستی) برگزار گردید و تدریجاً کلیه آزمونها از جمله: دانشگاه آزاد اسلامی - دکترای اعزام به خارج - سر دفتری اسناد رسمی - استخدام قضات - وکالت دادگستری - مشاوران حقوقی (ماده ۱۸۷) همین رویه (چهار گزینه ای) را اتخاذ نمودند ولی آنچه که در عرض این ده سال مشهود و مسلم است این است که یک مجموعه منسجم و کامل و تفکیک شده ای از آزمونها، در اختیار دانشجویان و متقاضیان عزیز قرار نکرفته است. معذرت مجموعه حاضر حاوی کلیه آزمونهای چهار گزینه ای قانون مجازات اسلامی در مراکز فوق الذکر از سال ۱۳۷۱ تاکنون، بدون هیچگونه حذفی که ابتدائاً به صورت تفکیک ماده به ماده یا مشخص نمودن گزینه پاسخ در جدول ضمیمه و نهایتاً بصورت متمرکز و عین ورقه گزینش سر جلسه امتحان با پاسخنامه های مجزا و تشریحی در دسترس قرار میگیرد.

اما روش صحیح استفاده از این مجموعه، بدین صورت است که: در ضمن مطالعه متن قانون و آرای هیأت عمومی و نظریات فقهی، حقوقی و مشورتی ذیل آن، جهت تعمیق و تأمل و تشخیص تفکر لازم است توجه و تمرکز کاملاً روی گزینه صحیح انجام پذیرد (نه گزینه پاسخ) و لذا به گزینه های غیر صحیح توجهی نگردد به این دلیل که هنگام رجعت، جواب صحیح با سرعت و حدت بیشتری تداعی بگردد که پس از طی این مرحله، در قسمت بعدی مجموعه (جلد سوم) با سوالات متمرکز با پاسخنامه های مجزاء و تشریحی می توان به خودآزمایی پرداخت. و اما دلیل اینکه بعضی از سوالات ذیل چند ماده قانون آورده شده است این است که: بعضی مواقع اتفاق می افتد که هر کدام از چهار گزینه از یک سوال به یک ماده قانونی مجزا مربوط می شود و برای اینکه مطلب کامل بیان شده باشد مبادرت به چنین اسری گردیده است. لازم به یادآوری است که علی رغم اینکه جهت تهیه این مجموعه از لطف و مرحمت و عنایت بیدریغ اساتید محترم حقوق مستفیض گشته ام در عین حال خالی از اشکال و کاستی نخواهد بود که انشاء الله دوستان و سروران منت نهاد جهت رفع کاستی ها حقیر را ارشاد خواهند فرمود.

کیوان ضیاء

عنوان	ماده	صفحه
مقدمه		۷
کتاب اول - کلیات	۱-۶۲	۱۱
باب اول - مواد عمومی	۱-۱۱	۱۱
باب دوم - مجازاتها و اقدامات تأمینی و تربیتی	۱۲-۴۰	۵۵
فصل اول - مجازاتها و اقدامات تأمینی و تربیتی	۱۲-۲۱	۵۵
فصل دوم - تخفیف مجازات	۲۲-۲۴	۸۰
فصل سوم - تعلیق اجرای مجازات	۲۵-۳۷	۱۱۵
فصل چهارم - آزادی مشروط زندانیان	۳۸-۴۰	۱۴۵
باب سوم - جرایم	۴۱-۴۸	۱۶۱
فصل اول - شروع به جرم	۴۱	۱۶۱
فصل دوم - شرکاء و معاونین جرم	۴۲-۴۵	۱۷۱
فصل سوم - تعدد جرم	۴۶-۴۷	۱۹۱
فصل چهارم - تکرار جرم	۴۸	۲۲۶
باب چهارم - حدود مسئولیت جزایی	۴۹-۶۲	۲۳۶
کتاب دوم - حدود	۶۳-۲۰۳	۲۸۹
باب اول - حد زنا	۶۳-۱۰۷	۲۹۱
فصل اول - تعریف و موجبات حد زنا	۶۳-۶۷	۲۹۱
فصل دوم - راههای ثبوت زنا در دادگاه	۶۸-۸۱	۳۰۰
فصل سوم - اقسام حد زنا	۸۲-۹۷	۳۱۹
فصل چهارم - کیفیت اجرای حد	۹۸-۱۰۷	۳۴۹
باب دوم - حد لواط	۱۰۸-۱۲۶	۳۵۸
فصل اول - تعریف و موجبات حد لواط	۱۰۸-۱۱۳	۳۵۸

صفحه	ماده	عنوان
۳۶۳	۱۱۴ - ۱۲۶	فصل دوم - راههای ثبوت لواط در دادگاه
۳۷۵	۱۲۷ - ۱۳۴	باب سوم - مساحقه
۳۷۷	۱۳۵ - ۱۳۸	باب چهارم - قوادی
۳۸۱	۱۳۹ - ۱۶۴	باب پنجم - قذف
۳۹۲	۱۶۵ - ۱۸۲	باب ششم - حد مسکر
۳۹۲	۱۶۵	فصل اول - موجبات حد مسکر
۳۹۴	۱۶۶ - ۱۷۵	فصل دوم - شرایط حد مسکر
۳۹۹	۱۷۶ - ۱۸۰	فصل سوم - کیفیت اجرای حد
۴۰۱	۱۸۱ - ۱۸۲	فصل چهارم - شرایط سقوط حد مسکر یا عفو از آن
۴۰۳	۱۸۳ - ۱۹۶	باب هفتم - محاربه و افساد فی الارض
۴۰۳	۱۸۳ - ۱۸۸	فصل اول - تعاریف
۴۰۹	۱۸۹	فصل دوم - راههای ثبوت محاربه و افساد فی الارض
۴۱۰	۱۹۰ - ۱۹۶	فصل سوم - حد محاربه و افساد فی الارض
۴۱۳	۱۹۷ - ۲۰۳	باب هشتم - حد سرقت
۴۱۳	۱۹۷ - ۱۹۸	فصل اول - تعریف و شرایط
۴۲۷	۱۹۹	فصل دوم - راههای ثبوت سرقت
۴۳۱	۲۰۰	فصل سوم - شرایط اجرای حد
۴۳۶	۲۰۱ - ۲۰۳	فصل چهارم - حد سرقت
۴۴۳	۲۰۴ - ۲۹۳	کتاب سوم - قصاص
۴۴۵	۲۰۴ - ۲۶۸	باب اول - قصاص نفس
۴۴۵	۲۰۴ - ۲۱۰	فصل اول - قتل عمد
۴۷۷	۲۱۱	فصل دوم - اکراه در قتل

عنوان	ماده	صفحه
فصل سوم - شرکت در قتل	۲۱۲ - ۲۱۸	۴۸۲
فصل چهارم - شرایط قصاص	۲۱۹ - ۲۲۶	۴۹۷
فصل پنجم - شرایط دعوی قتل	۲۲۷ - ۲۳۰	۵۱۵
فصل ششم - راههای ثبوت قتل	۲۳۱ - ۲۵۶	۵۲۰
مبحث اول - اقرار	۲۳۲ - ۲۳۶	۵۲۶
مبحث دوم - شهادت	۲۳۷ - ۲۳۸	۵۲۹
مبحث سوم - قسامه	۲۳۹ - ۲۵۶	۵۳۰
فصل هفتم - کیفیت استیفاء قصاص	۲۵۷ - ۲۶۸	۵۵۵
باب دوم - قصاص عضو	۲۶۹ - ۲۹۳	۵۷۴
فصل اول - تعاریف و موجبات قصاص عضو	۲۶۹ - ۲۷۱	۵۷۴
فصل دوم - شرایط و کیفیت قصاص عضو	۲۷۲ - ۲۹۳	۵۷۹
جدول پاسخنامه تستهای مندرج در ذیل مواد قانون مجازات اسلامی		۵۸۷

مختصری از سیر تحول تدوین قوانین جزائی در ایران

قبل از مشروطیت در ایران پادشاهان و سلاطین مبتنی بر سلاطین شخصی مقرراتی را وضع می نمودند و به مورد اجرا می گذاشتند اما بعد از وقوع انقلاب مشروطه در ایران، قسوه مقننه شکل گرفت و در سال ۱۳۰۴ قانون مجازات عمومی در کمیسیون عدلیه مجلس که بیشتر متأثر از قانون جزای وقت فرانسه (۱۸۱۰ میلادی) بود که آنهم نشأت گرفته از نظریات مکاتب کلاسیک و نئوکلاسیک بود، در دو مرحله و مشتمل بر ۲۷۹ ماده، که مواد ۱ تا ۱۶۹ در تاریخ ۱۳۰۴/۱۰/۲۳ و بقیه آن در تاریخ ۱۳۰۴/۱۱/۷ به تصویب رسید و مواد دیگری نیز به مرور زمان به آن اضافه شد و مجموعاً دارای ۲۸۸ ماده شد. قانون مجازات عمومی مشتمل بر پنج باب بود (۱- کلیات جرائم و مجازاتها و مسؤولیت کیفری ۲- جرائم علیه مصالح عمومی کشور ۳- جرائم علیه اشخاص ۴- امور خلافی و عدم رعایت مقررات ۵- امور و مقررات مختلف) که در سال ۱۳۵۲ اصلاحات کلی در آن روی داد که بیشتر متأثر از نظریات مکتب دفاع اجتماعی بود و نکته قابل توجه اینکه قانون مجازات عمومی در تاریخ ۱۳۷۷/۲/۲۷ توسط مجلس شورای اسلامی منسوخ اعلام شد و به تشتت و اختلاف سلیقه‌هایی که در خصوص اعتبار یا عدم اعتبار تمام یا موادی از این قانون وجود داشت خاتمه داده شد.

قوانین جزائی فراوانی پس از وقوع انقلاب اسلامی در ایران راجع به موضوعات متعدد به تصویب رسید که ضرورتی بر ذکر تک تک آنها مشاهده نمی‌شود، فلذا مروری اختصاری بر کتاب «مجموعه قانون مجازات اسلامی» که در حال حاضر در دسترس واقع می‌باشد می‌نمایم.

کتاب «مجموعه قانون مجازات اسلامی» مشتمل بر پنج کتاب و ۷۲۹ ماده است که مواد ۱ تا ۲۹۷ اختصاص به ۴ کتاب به ترتیب: (کتاب اول - کلیات، کتاب دوم - حدود، کتاب سوم - قصاص و کتاب چهارم - دیات) یافته است و مواد ۲۹۸ تا ۷۲۹ اختصاص به (کتاب پنجم - تعزیرات و مجازاتهای بازدارنده) یافته است. چهار کتاب اول با تجویز اصل ۸۵ قانون اساسی در مورخه ۱۳۷۰/۵/۸ به تصویب کمیسیون امور قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی رسیده و با توجه به ایراد شورای محترم نگهبان در جلسه مورخ ۱۳۷۰/۹/۷ در مجمع تشخیص مصلحت نظام با اصلاحاتی به تصویب رسیده. از تاریخ ۱۳۷۰/۱۰/۱۸ برای مدت پنج سال، بطور آزمایشی، قابلیت اجرای قانونی پیدا نموده است و سپس با تجویز ماده واحده قانون تمدید مدت اجرای آزمایشی قانون مجازات اسلامی (چهار کتاب اول) مصوب مورخه ۱۳۷۵/۱۲/۱۲ مجلس شورای اسلامی و تصویب شورای محترم نگهبان در مورخه ۱۳۷۵/۱۲/۲۶، به مدت ۱۰ سال تمدید شده است اما (کتاب پنجم - تعزیرات و مجازاتهای بازدارنده) در مورخه ۱۳۷۵/۳/۲ به تصویب مجلس شورای اسلامی و در مورخه ۱۳۷۵/۳/۶ به تأیید شورای محترم نگهبان رسیده و النهایه از تاریخ ۱۳۷۵/۴/۱۹ قابلیت اجرای قانونی پیدا نموده است و قانونی است دائمی و غیر آزمایشی. منصرف از اصلاحات و الحاقات موردی.